

Eesti seisukohad Euroopa Ülemkogu 22. ja 23. märtsi 2005. a istungil

I. Stabiilsuse ja kasvu pakt

Punkti sisu Euroopa Ülemkogu (edaspidi *ülemkogu*) istungil on kavas heaks kiita Euroopa Liidu majandus- ja rahandusministrite nõukogu (ECOFIN) poolt esitatud kompromisslahendus stabiilsuse ja kasvu pakti (SGP) ¹ uuenduste osas. Kuna ECOFINi 8. märtsi 2005. a istungil kompromissi osas kokkulepet ei saavutatud, toimub 20. märtsil erakorraline laiendatud eurogrupi² kohtumine. Nimetatud kohtumisest sõltub otseselt ka ülemkogule esitatav kompromisstekst ning ülemkogu resolutsiooni eelnõu. Kui ka 20. märtsi kohtumine tulemusi ei anna, võib juhtuda, et kokkuleppe saavutamine ning läbirääkimised liiguvad ülemkogu tasandile.

Eesti huvid Suurimaid takistusi kompromissi saavutamisel on põhjustanud n.ö nimekirja koostamine riiklike kulude ja tegevuste kohta, mida võiks käsitada muude asjasse puutuvate faktoritena ülemäärase defitsiidi protseduuri algatamisel ning elluviimisel. Sellised kulud võiksid eesistuja ettepaneku kohaselt olla nt riiklikud investeeringud, struktuurireformide kulud, valuutakursside kõikumisest tingitud kulud jms. Eesti, nagu ka mitmed teised ranget eelarvepoliitikat järgivad riigid, ei pea mõistlikuks erandite sätestamist, sest need hägustavad otseselt eelarvedefitsiidi piirmäära ja toovad kaasa riikide ebavõrdse kohtlemise defitsiidimenetluses. Eesti kaitseb põhimõtet, et kõrge võlatasemega riikide suhtes tuleks algatada defitsiidimenetlus ka siis, kui võlataset ettenähtud kiirusega ei alandata. Lisaks on Eesti rõhutanud, et Euroopa Liidu poolt esitatavad eelarvepoliitilised suunised ei tohi avaldada survet liikmesriigi eelarvepoliitika lõdvendamiseks. Eesti huvides on, et rahandusministrid jõuaksid 20. märtsil 2005. a kompromisslahenduseni, vastasel juhul tekib oht, et ülemkogu istungil jääb Lissaboni strateegia vajaliku tähelepanuta.

Teiseks suurimaks lahkeli põhjuseks on Euroopa Komisjonile suurema iseseisvuse andmine liikmesriigile varajase hoiatuse ning poliitikasoovituse tegemiseks. Mitmed suured liikmesriigid leiavad, et Euroopa Komisjon peaks enne oma otsuste tegemist konsulteerima Euroopa Liidu Nõukogu ja liikmesriigiga. Samas on paljud liikmesriigid, sh Eesti, selle vastu, kuna sõltumatu ja tugev Euroopa Komisjon on hädavajalik stabiilsuse ja kasvu pakti efektiivseks toimimiseks.

¹ Stabiilsuse ja kasvu pakti (SGP) tuuma moodustavad EÜ asutamisleping, mis sätestab 3% ja 60% SKPst eelarvedefitsiidi ning võlakoormuse piirmääradeks, ning regulatsioonid, sh ülemäärase defitsiidi vältimisele (nn *preventive arm*) suunatud regulatsioon (1466/97) ning ülemäärase defitsiidi keelamisele ja likvideerimisele (nn *dissuasive arm*) suunatud regulatsioon (1467/97)

² Laiendatud eurogrupp – eurosooni ning uute liikmesriikide rahandusministrite mitteametlik kohtumine

Kuna ülemkogu lõppjäreldest eelnõus on stabiilsuse ja kasvu pakti puudutav osa jäetud tühjaks, siis ei ole hetkel võimalik selle päevakorrapunkti kohta täpsemaid Eesti seisukohti kujundada ning lähtuda tuleks varem Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud seisukohtadest. Viimased stabiilsuse ja kasvu pakti puudutavad seisukohad kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 3. märtsi 2005. a istungil.

II. Lissaboni strateegia arendamine ning rakendamine

Punkti sisu Ülemkogu arutab Lissaboni strateegia elluviimist ning Lissaboni strateegia vahearuandest tulenevaid küsimusi (sh strateegiale uue ning täpsema fookuse andmine). Ülemkogu annab poliitilised suunised Lissaboni strateegia uue, parendatud koordineerimis- ja aruandlussüsteemi suhtes, mis peaks olemasolevat süsteemi lihtsustama ning korrastama, suurendades samas liikmesriikide pühendumust strateegia eesmärkide saavutamiseks.

Eesti huvi Eesti seisukohad Lissaboni strateegia arendamise ning rakendamise osas kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 10. veebruari 2005. a istungil. Ülemkogu lõppjäreldest eelnõu punktide ning Eesti seisukohtade võrdlus on toodud seletuskirja lisas 1. Teiste liikmesriikide seisukohad Lissaboni strateegia rakendamise ning juhtimise osas on toodud seletuskirja lisas 2.

Ülemkogu istungil tuleks lähtuda järgmistest seisukohtadest:

* Eesti toetab ülemkogu lõppejäreldest kinnitamist Lissaboni strateegia päevakorrapunkti osas, kuna see on üldjoontes kooskõlas varem Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud seisukohtadega.

* Eesti toetab noortepakti algatust, ent avaldab kahetsust seoses sellega, et ülemkogu istungil kinnitatakse pakti tekst, mille sisu suhtes ei ole eelnevalt konsulteeritud noorteorganisatsioonidega ega toimunud arutelu Euroopa Liidu Nõukogu noorte töögrupi ja ministrite tasandil.

* Eesti soovib, et ülemkogu lõppjäreldest leiaks kajastamist info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) dimensiooni eri valdkondade poliitikatesse integreerimise vajadus. Eesistuja on Eesti soovide kohaselt muutnud lõppjäreldest eelnõu teksti ning lisanud "turvalisuse aspektide olulisuse infovõrgustikes".

III. Säästev areng

Punkti sisu Ülemkogu kinnitab uuesti, et Lissaboni strateegiat tuleb näha säästva arengu vajaduse laiemas kontekstis. Säästva arengu juhtpõhimõtted sõnastatakse deklaratsioonis, mille ülemkogu kinnitab 2005. aasta juunis. Deklaratsioon saab säästva arengu strateegia uuendamise aluseks. Uus strateegia tuleks vastu võtta enne 2005. aasta lõppu.

Eesti huvi Eesti seisukohalt on oluline, et määratakse kindlaks Lissaboni strateegia seos säästva arengu strateegiaga. Eesti huvi on, et säästva arengu juhtpõhimõtted kinnitatakse deklaratsioonis, mitte hartas, mis omab õiguslikku staatust.

Ülemkogu istungil tuleks lähtuda järgmistest seisukohtadest:

- * Eesti toetab Lissaboni strateegia käsitlemist laiemas säästva arengu nõuete kontekstis.
- * Eesti toetab säästva arengu juhtpõhimõtete kinnitamist eraldi deklaratsioonis, mis oleks säästva arengu strateegia uuendamise aluseks.
- * Eesti toetab uuendatud säästva arengu strateegia vastuvõtmist 2005. aasta lõpuks.

IV. Kliimamuutused

Punkti sisu Ülemkogu arutab kesk- ja pikaajalist strateegiat (Kyoto protokollis esimese kohustusteperioodi järgne) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks. Eelnevalt on teemat käsitletud Euroopa Liidu keskkonnanõukogus 20. detsembril 2004. a ja 10. märtsil 2005. a, kusjuures viimasel korral oli arutelu aluseks Euroopa Komisjoni teatis globaalsete kliimamuutuste vastase võitluse kohta (COM (2005) 35). Päevakorrapunkti käsitlemise osas (sh konkreetsete eesmärkide seadmine) on kokku lepitud 2004. aasta kevadisel ülemkogu istungil.

Eesti huvi Esialgne sõnastus ülemkogu lõppjäreldest eelnõus sisaldas 10. märtsi 2005 keskkonnanõukogus kokkulepitud mittesiduvat ja paindliku üleskutset kaaluda võimalust arvestada läbirääkimistes tulevaste kliimamuutuste strateegiate küsimustes arenenud riikidele sihtarve: 2020. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine 15-30%, 2050. aastaks vähendamine 60-80% võrreldes 1990. aasta tasemega. Praegu on vastav lõik lõppjäreldest tekstist kustutatud. Lisaks rõhutatakse heitkoguste vähendamise tasemete seadmisel nõukogu poolt mõju majanduskasvule ja tööhõivele arvestamise tähtsust. Antud muutus lõppjäreldest tekstis vastab Eesti huvidele. Eesti on konkreetse protsendi väljatoomise vastu, kuna tõenäoliselt antakse peagi ka Eestile arenenud riigi staatus ning Eesti peaks sellisel juhul vähendama vastavalt oma kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Keskkonnaministeriumi hinnangul ei ole Eesti hetkel selliste kohustuste võtmiseks valmis.

Ülemkogu kohtumisel tuleks lähtuda järgnevast Eesti seisukohast (kooskõlas VV 03.03.2005 heakskiidetud Eesti seisukohtadega EL keskkonnanõukogu 10.03.2005 istungil):

- Strateegia on Eestile oluline, kuna selles määratakse liikmesriikidele edasised kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustused. Eesti ei ole veel valmis kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise uut kohustust võtma ja seetõttu on Eesti seisukohal, et ülemkogu lõppjäreldest ei pea sisaldama konkreetseid heitkoguste vähendamise protsente.